

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Mati, pesem, molitev.

Misli ob šmihelskih dijaških dnevih.

Trije so stebri zavednega naroda: družina, šola, Cerkev. Nosilci so narodnega življenja in narodnega trpljenja, temelji domov, zemlja kulturne in socialne rasti, jamstvo narodne bodočnosti. Nekak materinski element narodnosti tvorijo, iz njih se hranijo in ohranjajo narodi v svoji rasti v evropski in občečlovečanski svet. Brez njih ni naroda, so brezpomembne narodne organizacije, je narodna zavest prazna blodnja. V svojih zadnjih ciljnih nadnarodni so vendar najeminentnejšega pomena za razvoj narodne bitnosti.

Mati, to je družina! Tista družina, ki je tudi pri nas v hudi gospodarski in še bolj moralni stiski in ki se ponekod tudi pri nas prazni liki prevrnjena čaša. Neveseli, zagrenjeni, izravnoteženi hodijo sodobni ljudje po zemlji, ker jih sodobna družina ne polni več in ker ne poznajo več sreče po ljubezni, skrbi, trpljenju, veselju in miru v družino povezanih src. Tako lepo jo izpoveduje naša koroška slovenska himna v tožbi brezdomovince po materi, domu, mladosti in ne slučajno ne nadevajo tej njeni takó slovenski in hkrati človečanski melodiji pridevka „večno lepa“. Da bi ne bila družina naravnost strahovita realnost! Svet bi bil danes lepši in prijetnejši, če bi imeli prav tisti, ki prenašajo težišče življenja v svobodnega poedinca in jim je družina le manj ali bolj važen pripomoček za utrditev poedine svobode. A svet kriči o bratovi brezposelnosti, o socialni krivici, o umiranju ljudstev vsled nazadovanja prirastka, družboslovci se ukvarjajo bolj od kedaj z vprašanjem pravičnih družinskih plač, starostnih, bolniških in ne vem še kakih zavarovanj. V teh tožbah in iskanjih v resnici kriči za svojo pravico družina, le moderni svet nadeva vsemu temu druge, modernejše nazive. Še neprijetno bolj živi družina v svetu duha. V svojih obsodbah nasilja in zablod svet nevede roti družino za boljše miselnost in vzgojo. In če mi gledamo svoj narod v njegovi boli in njegovem trpljenju, ali nam ni, kot bi gledali to čudovito morje v tisočerihih kapljicah družin, gnanih od vetra, raztepenih ob skalovju, razpršenih ob burji? — Le preradi mi otroškega duha prezremo družino, njeno bistvo in njen pomen, in ne vidimo, da s tem prezremo tudi enega najsilnejših narodnih elementov.

Šola je drugi, nič manj pomembni kos naroda. Pomemben tako, da bi, če bi nas slovenska narodna zavest resnično zajemala vse, romali od kraja do kraja, od otroka do otroka kot propovedniki materne govorice, glasniki narodne zvestobe, učitelji domače slovenske kulture. Zaman je vse naše delo, če ne odtehtamo raznarodovanja mladine po šoli. Otrokova pot v življenje in njega velika občestva je. Sodobna naša šola vodi otroka mimo njegovega naroda in zato bi znal priti kedaj dan, da gre nekoč vse ljudstvo mimo svoje prirojene občestvene vrline v življenje, ki bo brez toplote domače govorice, brez prisrčnosti mehke melodije, brez svojstvenosti življenjskega načina in zato brezbarvno in brezkrvno. Tako življenje bodo mojstrili le najmočnejši med močnimi, slabiči pa bodo neusmiljeno izvrženi na njegov breg. Tedaj postane tudi raznarodovanemu narodu očito, kolika dragocenost je bila zavržena z jezikom in narodno kulturno, a bo žal prepozno. — Učeca se mladina rada išče oblik prosvetnega udejstvovanja. Naj bi ga našla še v najpreprostejšem jezikovnem pouku in naj

ga ne prezre v silovitosti otroškega slovenskega petja, v teh prvinah kulturnega alfabeta.

Narod, ki moli! Danes, v času ostrega trenja duhovnih sil, ki ženejo svet in njega človeštvo, postajajo duhovniki osamljeni. So dnevi, ki sličejo dnem za cvetno nedeljo z njihovimi prvimi odsevi črnega petka. Telo človeštva razboleva v zaporednih očitnih sovražnostih, bije se v vsem svetu boj za prve in najvišje življenjske vrednote. Kot v dneh prvega krščanstva, ko se je stari svet z vso silo in mogočnostjo uprl nauku beraških ribičev, da je naslednjega dne obnemogel padel kot plen v roke barbarom. Naj bi mi v teh velikih dneh ne lazili kot črvi v prahu, slepi za odpirajoča se brezdna, gluhi za bobnenje pod nami in šumenje nad nami! Naj bi narod molil! Brez Cerkve, molitve in duhovnikov bi bil rod

Požar na vzhodu.

Za Abesinijo in Španijo je zagorela Kitajska. Japoncem so se vzbudile skomine po notranji Mongoliji in — kot je že vedno pri tovrstnih pojavih — malenkostni spori so dali povod začetku pravcete vojne. Glavne japonske in kitajske čete se šele medsebojno približujejo, težke prometne prilike in še stalno deževje je napredovanje in glavni spopad oviralo. Prava bitka se je razvila za mesto Šangai, ki je za Kitajsko izredno važna gospodarska, prometna in vojaška postojanka. Mesto šteje nad 3 milijone prebivalstva in ga oblegajo Japonci z morja in na suhem. Trenutno so v bitki Kitajci v premoči po številu vojaštva in so delno celo že prešli v protinapade. V mestu samem so nastali veliki požari.

Velesile so na delu, da glavni spopad med obema sosedoma preprečijo. Težave so na japonski in kitajski strani. Kitajcem samim vojne sovražnosti ne prihajajo baš neugodno, ker je njihova mržnja proti Japoncem že dosegala svoj višek. Izjavljajo, da je to prva njihova nacionalna vojna proti Japoncem in da jo bodo lahko vodili deset let, izgubili pri tem, če treba, pol svojega ozemlja, a končno strli japonsko moč. Odmevi vojne na skrajnem vzhodu v svetu so zanimivi in značilni. Trenutno prevladuje še neko sočutje, seve mnogokod čisto praktičnega značaja, s Kitajci, a vedno jasnejši postajajo obrisi dveh svetovnih tabarov, kakoršnih smo bili priče ob abesinskem in nato španskem sporu.

Konferenca Male antante bo koncem tega meseca. Pred njo se sestaneta čehoslovaški in rumunski ministrski predsednik. Na sestanku samem se bodo posvetovali o Podonavju, o Mažarski in njeni težnji po priznanju stalne vojske, o odnošajih do Balkanske zveze in velikih držav. Sestanek se vrši v rumunskem Sinaji in mu pripisujejo odločilen pomen za nadaljni razvoj v srednji Evropi.

Še nič konca v Španiji. Nacionalisti nadaljujejo svoj napad proti baskiški luki Santander in napovedujejo za začetek septembra njeno zavzetje. Tudi na ostalih frontah se boji nadaljujejo. Vse nade nacionalistov pa so osredotočene okoli vedno bolj se razvijajoče krize v rdečem taboru, ki zna razkrojiti zadnji odpor in omogočiti popolno zmago generala Franca. Po tem pride opustošena, oropana, krvava Španija spet do tako potrebnega miru.

Italija in Nemčija. Minuli petek je imel Mussolini o priliki velikih manevrov v Siciliji govor, v

suženjskih duš, katere bi drugi udinjali hlapčevskim delom. V Cerkvi se že najbolj strnejo naše slovenske vrste, v javnem življenju tolikanj razdejane po zlobi neprijatelja in raku narodnega odpadništva. Brez Cerkve bi bil v vrtincu bodočih let neznatna ladjica brez krmarja sredi razpenjenih valov. Naj bi z narodom molila še njegova mladina, da bo vredna svoje velike dobe!

Mati, pesem, molitev — družina, šola, Cerkev. V naročju le-teh počiva naše ljudstvo, z njimi raste ali pada. Materinstvo naroda so, ob njih se zamore ohraniti kot v delih vidno telo in nevidni duh. Učeca se mladina! Ti lahko postaneš nekoč narodu njegov oče, učitelj in vodnik. Ne s plehko frazo, ker bi bila potem slab oče in zloben zvodnik. Ljubezni in skrbi polna gradi granitne stebre in na teh stebrih dom, ki bo ves naš, slovenski!

ro.

katerem se je v dokaj mirnem načinu dotaknil vseh zunanje-političnih vprašanj Italije, naglasil svojo željo za prijateljstvom z vsemi sosedi, od Zveze narodov je tirjal, naj vzame vsaj konec abesinskega cesarstva na znanje, povdaril je važnost osišča Rim—Berlin in izrazil svojo vero v trajnost italijansko-angleškega prijateljstva. Govor je vzel svetovni tisk z zadovoljstvom na znanje. — Da pa se Nemčija vendarle boji, da ne izgubi svojega zaveznika, kaže dejstvo, da je Hitler povabil Mussolinija na jesenske nemške manevre. Svet sedaj ugiba, ali bo duče povabilu ustregel.

Prekinjeni odnošaji med Čehoslovaško in Portugalsko. Portugalska vlada je minuli teden nenadno odpoklicala svojega poslanika v Pragi in navaja kot vzrok svojega koraka, da ji Čehoslovaška ni hotela dobaviti naročenega orožja. Praška vlada mirno zavrača očitek Portugalske. Odpoklic poslanika iz Prage je našel predvsem pritrdilo rajhovskih listov, dočim francoski in angleški listi dogodek obžalujejo.

Napadalne čete D. F. Očividno prevladuje v vladnih krogih mnenje, da je potrpljenja dovolj in da bo treba še preostalim prenapetežem pokazati drugo lice. Dom. fronta je dobila posebne napadalne čete, katerih naloga bo, da preprečijo vsakojake politične izgrede. Prva taka četa, sestavljena iz Dunajčanov, si je ogledala Koroško. V Beljaku je stopila prvič v akcijo, ko so hitlerjanci onečastili tamošnji vojni spomenik z odstranitvijo frontinega venca. Dunajska „Reichspost“ pristavlja k beljaškemu nastopu: Napadalna četa je tako nudila jasen vzgled, kako naj se postopa pri sličnih izzivanjih avstrijskega prebivalstva. Slične čete bodo sedaj sestavljene v vseh deželah in znajo doprinesti na svoj način h končnemu pomirjenju v državi.

Za varstvo reda in miru je zvezna dunajska vlada združila vse odredbe in zakone, izdane v zaščito reda v državi, v enoten zakon. V tem zakonu je med drugim predvideno, da odpade dvakratna kazen za eden in isti prestop, urejena je prizivna pravica in pravica pritožbe na zvezni sodni dvor. Kazenska taborišča bodo ostala še naprej in bodo sprejemala poleg političnih kaznjencev tudi one, ki kršijo družabni mir.

Ostalo v par besedah. V Carigradu so se sestali šefi generalnih štabov Turčije, Grčije, Afganistana, Rumunije, Irana in Jugoslavije. — V Iraku je bil ubit general Bedkir Sidki, ki je bil v službi nemških hitlerjancev. — Iz Rusije javljajo začetek novih pokoljev in odstranitvev, naperjenih predvsem proti židom. Stalin očividno trebi

trockiste in misli s tem žide. Iz Rusije so izgnani vsi inozemski umetniki. Nedavno je moskovska „Krasnaja zvezda“ ostro napadla Jugoslavijo, ker ji ne prija njen konkordat in pogodba z Italijo. — V Nürnbergu bo v septembru veliki hitlerjanski kongres, na katerem bo imel glavno besedo kancler Hitler. Pričakujejo se važne njegove izjave. — Na Dunaju je bival kitajski finančni minister dr. Kung, ki išče v Evropi kreditov za vojno z Japonsko.

Izseljeniški dnevi v Sloveniji. Na Brezjah se je začetkom tedna vršila proslava 10letnice Raifalove družbe in nato v Ljubljani 2. izseljeniški kongres. H kongresu je zapisal ljubljanski „Slovenec“ med drugim besede: Pri nas je polovica ljudstva, ki živi izven državnih meja. Pri tem se premalo zavedamo, da kot polovično telo ne more obstojati, ako ne bomo znali ustvariti žive, trajne duhovne enotnosti, ki nam bo pred očmi vsak dan ko klic vesti, da rešujemo drobce našega naroda po mejah, kjer se rušijo. Izseljeniški dnevi bodijo obenem polaganje temeljev za vsenarodno zgradbo skrbstva za ohranitev slovenskega naroda. — Minuli teden pa je obiskalo Mater na Brezjah in belo Ljubljano 600 primorskih Slovencev, ki so dospeli v Slovenijo s posebnim vlakom pod vodstvom nadškofa Margotti-ja. Materinski narod je svoje brate toplo in pristržno sprejemal.

Spomin na Andreja Einspieler-ja.

V letošnjem avgustu je minulo sto let od Einspielerjeve nove in 50 let od njegove zlate maše. Povoda torej dovolj, da se kratko spominjamo v našem listu moža, ki je po svoji izredni osebnosti dal pečat svoji in še naši dobi.

Rojen je bil naš Andrej 13. novembra 1813 v Svečah v Rožu, po dovršeni gimnaziji je stopil leta 1835 v celovško semenišče, dne 6. avgusta 1837 daroval novo mašo, opravljal nato 14 let pastirsko službo in sicer 8 let na deželi, večinoma med Nemci, 6 let pa v Celovcu kot mestni župnik. Od leta 1852 do 1882 je bil profesor krščanske nauka in slovenskega jezika na realki, po 30 službenih letih je stopil v pokoj in se vsega daroval prebujni koroških Slovencev. Neverjetno marljiv in vsestranski je po svojem delu med največjimi svojega rodu in še danes živi in črpa njegovo ljudstvo iz bogate Einspielerjeve dediščine.

Tako je tedaj zapisal slavnostni člankar tolikanj zaslužnemu zlatomašniku Andreju: „V Svečah je prisijala svečeniku Einspielerju luč življenja: kakor sveča stal je vedno raven in neupognjen za pravico in resnico; čist kakor sveče beli vosek bil je vedno njegov značaj; kakor sveče luč svetil in ogreval je vsikdar svoje rojake za vse, kar je pravo, dobro in lepo. Kakor sveča

goreča sebe povživa, tako tudi danes govori naš zlatomašnik: Dan se je nagnil! A mi mu odgovarjamo v njegovem imenu: Ne boš umrl! Ne, nikdar! Tvoj spomin, zlatomašnik častiti, živel bo na veke med nami. Ob Tvoji svetli luči se je prižgalo v teku desetletij brez števila drugih luči, ki bodo po Tvojih naukih in vzgledih svetile in pot kazale svojemu narodu do stalne sreče...“ — Zapela sta mu pesem zdravico ob njegovem zlatem jubileju goriški slavček Simon Gregorčič in veliki Krek, slaveč njegovo vztrajnost in neupogljivost v trdem boju za svetinje slovenskega naroda. V celovškem Sandwirtu je na predvečer sprejemal slavnostni odbor z Gregorjem Einspielerjem na čelu odposlanca iz vseh delov slovenske in hrvaške zemlje. Jubilejnega dne se je okrasil ves Rož in s slavoloki in možnarji sprejemal slavnostne goste, hiteče k Einspielerjevi rojstni hiši, okrašeni z venci in zelenjem. Občinski odbor in požarna bramba sta jih pričakovala pred slavnostnim slavolokom sredi Einspielerjeve vasi. Nato se je ob petju in molitvi vil veličasten sprevod množice pettisočih iz farne cerkve na slavnostni prostor. Na leco je stopil p. Oto Einspieler in v zanosnem govoru nanizal čudovite misli o zlatem jubileju in sivolasem jubilantu. Za tem se je vršila božja služba, ki jo je daroval zlatomašnik sam, ki se je po zahvalni molitvi obrnil k zbranemu ljudstvu in ga nagovoril z besedami, ki se nam sodobnikom zdijo kot **veliki Einspielerjev testament koroškim Slovincem**. Dejal je med drugim:

„Slomšek, saj ga poznate tega prvega slovenskega škofa, saj gotovo prebirate njegove zlate spise, ta škof je rekel v enem zadnjih svojih govorov: Pustite Slovincem dve reči, ki ste jim ljubi in dragi, kakor svitile oči: vero katoliško in besedo materino! To vam danes tudi jaz priporočim: **Slovinci, bodite verni, ostanite zvesti katoliški cerkvi, rimskemu papežu, naj pride, karkoli drago!** Vera je podlaga sreče za vsakega človeka, pa tudi za vsak narod. **Narod brez vere ne more biti stalno srečen. Slovinci, ostanite pa tudi zvesti besedi materini, slovenskemu jeziku! Ostanite Slovinci, zvesti Slovinci do smrti! Naj nas nasprotniki psujejo, naj nas ometavajo z blatom ali napadajo s kamenjem — vse zastoni, mi smo in ostanemo Slovinci!** Za vero katoliško in materini jezik sem jaz delal in trpel celo svoje življenje. Zato sicer ne zaslužim nobene hvale in zahvale, to je bila moja, to je vsakega Slovenca sveta dolžnost. In za to hočem delati neumoren do smrti.“ — Do solz ginjen je sivolasi starček zaključil s pretresljivo prošnjo do zbranega naroda: „**Toda, dragi moji, jaz sem sam, sam... zato vas prosim**

Tik sta ležala, a vendar tako daleč drug od drugega, da ne bosta nikoli skupaj živeła.

Oživela je podoba Križanega. Tiste oči, od vseh zapuščene, so jo pogledale. Ni se mogla premagati. Vrgla se mu je v naročje in plakala.

„Liza!“ Martin jo je držal v rokah in jo božal po laseh. V njej je jokalo življenje.

Nenadoma je zastrl solnce velik oblak in dobrodejna senca je poživiljala žival in ožgano travo. Ovce so dvignile glave in se gnetle v okrilju oblaka. Senca je šla dalje in ovce z njo.

Onadva jih nista videla. Čez rob prepada je že padala senca. Živali, hlepeče po hladilu, so se bale, da bi je ne izgubile. Nevede, kam gredo, zavite v temni plašč, so se druga za drugo približevale prepadu. Molče se je prva izgubila v globini.

Martin se je ozrl in planil kvišku. Liza je zajejala. Drugi je že zmanjkalo tal pod nogami in bela ovčica je padala.

Oba sta hitela na pomoč. Pred očmi jima je tretja omahnila. Družice niso spoznale usode. Liza se je zgrudila in zastrla oči. Preden je prišel Martin do njih, je zvalilo še eno.

Nedolžno so gledale krog sebe, ko jini je s težavo prignal nazaj. Le ena se ni dala odgnati. Venomer je meketala in silila nazaj.

„Štiri je pogltnilo,“ je dejal žalostno. „Primi jo, da ne uide.“

Liza jo je stisnila k sebi s tako ljubeznijo, kakor bi bila rešila dete. Čudna usoda ovčic je odpirala prepad pred njo.

v imenu Boga pravičnega, pomagajte mi tudi vi, vsak po svoje, in naše skupno delo bo Bog blagoslovil, da slednjič zmaga pravična stvar. **Slovinci, bodite edini, še enkrat, bodite edini!** — Še je sledil govor prof. Julija pl. Kleinmayr-a, posestnika z Brnce na Zili, ki je slavil Einspielerja kot velikega kulturnega delavca in političnega voditelja koroških Slovencev. Pri Žavniku je nato zlatomašnik sprejemal deputacije iz vseh delov Slovenije in Hrvaške in številne brzojavne in pismene čestitke iz vseh pokrajin bivše avstro-ogrške monarhije, koder bijejo plemenita slovenska srca.

Po 50 letih Einspielerjeve zlate maše bodi med nami osvežen spomin na moža, ki je kot skala stal v svoji veri in slovenski zavesti, ko se je probujal zli zmaj nasilnega liberalizma in odpiral svoje nenasitno žrelo. Strta je danes krvoločna pošast, premagana išče zavetja v novodobnih še usodnejših blodnjah hitlerizma in komunizma. Einspielerjev rod pa stoji in bo stal, dokler bo slavil spomin svojega velikega Andreja.

DOMAČE NOVICE

Novi, temni naklepi? V zadnjem času je opetovano slišati krike o ogroženem obmejnem ozemlju. Sedaj tu, sedaj tam se pojavi agent kake nacionalne nemške organizacije in prepričuje ljudi o slovenski in jugoslovanski nevarnosti. Ljudje poslušajo, majejo z glavami in — molčijo. Tako se ustvarja vedno iznova napeto, nerazčiščeno ozračje in se kali mirna voda, v kateri potem temni ljudje ribarijo za svoje namene.

Ne bo pokoja! Od gotove strani smo sprejeli sledečo zanimivo informacijo, ki je na podlagi priloženega materijala verodostojna in njeno resničnost lahko ves čas izpričamo: Prosluli celovski Heimatbund skuša svoj aparat razširiti na vso deželo in pripravlja velike svečanosti k letošnjem 10. oktobru. V tem tednu so se vršila zaupniška zborovanja pri Celovcu, v labotskem Št. Pavlu, v gornjezijskem Köttschach-Mauthen-u, v Radenthein-u, v mestu Breže in Beljaku. Prihodnji teden nadaljuje z zaupniškimi posvetovanji v Podkloštru, Gornji Beli, Špitalu ob Dravi in Velikovcu. Kot referenti nastopajo med drugimi okrajni šolski nadzorniki Franz Türk, Josef Gattermig, Franz Gornik in še prof. Kranzmayer, major Stossier i. dr. V tozadevni zaupni okrožnici pišejo tudi to-le: Die Arbeit der slawisch eingestellten Slowenen wird immer offener und kampfmässiger, so rufen wir das ganze Land... Na posvetovanjih pa je slišati ponovno besedo o slovenskih hujskačih. — Pri tem pa pride na misel stara zgodnica o tatu,

V tisti noči je Liza parkrat krčevito strepetala in skočila iz postelje. V prsih jo je dušilo, usta so se ji posušila, da ni mogla dihati. Sanjalo se ji je, da pada z belimi ovčicami v grozno globel.

*

Jeračeva je govala. Popoldne je povabila pastirice in pastirje k Meti na pijačo. Martin in Liza sta bila med njimi. „Kakšna ženska je to, Martin. Prej so ji plačevali, zdaj jih napaja,“ je dejala Liza.

Martin se je zasmel: „E, Liza, tu gori je drugačen svet kot doli.“

Nejeverno je zmajevalo dekle z glavo, Jeračeva se je za spoznanje opila.

„Le pijte, fantje!“ je kričala. „jaz sem tako srečna, da vam ne morem povedati. Tam doli me niso pogledali, v obraz so mi pljuvali, kaj morem zato, če sem taka, pa vas imam rada. Rada pa tako!“ Objemala je mladega fanta, kateremu je Martin razbil glavo. Ves čas ga je negovala. Danes je prvič vstal.

Prinesli so ji planinskih rož in ji zapeli. Solze so ji kapale po umazanem licu, brazgotina je še bolj blestela.

„Nič za to, če nisem taka kot druge. Tu gori smo bliže bogu, on je usmiljen, pa je mene za vas ustvaril. Doli so tako daleč od njega, da so pozabili, da smo vsi ljudje. Uh, kako jih sovražim dolince.“ Naslonila je glavo na sosedova ramena, žalostno so zrle sive oči po ljudeh.

(Dajje sledi.)

PODLISTEK

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(13. nadaljevanje.)

Nad prepadnim robom so se pasle ovce. Že dali časa je opazala, da se njegove družijo z njenimi. Tiščale so glave pod skale. Precej od njih je ležal Martin. Zamaknjeno je upiral oči v sive skale.

Frisedla je.

„Danes se vname trava, tako žge.“

Ona je molčala.

„Poglej, tamle pod Konjem se pasejo najlepši gamzi. Letos vem za dva mladiča, da jima ni para. Mati, dve leti stara, in on jih vodita vsako jutro preko tistihle skal.“

„Martin, mar ne pojdeš letos domov, za Trato?“ Zlovoljno jo je pogledal. „Zakaj govoriš spet o Trati?“

Povesila je oči: „Nič, kar tako.“

„Naj store, kar hočejo, mene duši tam doli.“

Zapeklo jo je v srcu in solza se ji je utrnila. On je ni videl.

Boječ je vprašala: „Ali prideš naokoli, ko bom čisto sama?“

„Pridem!“ je dejal. Ni se zavedel, ko je ležal z glavo v senci, kako je povedal. Toda v njej se je pretrgalo. Tisti hip je vedela in čutila vse. Bridka osamljenost ji je stisnila srce.

Še huje jo je pretreslo, ker je bilo nebo nad obzorji tako silno prozorno.

ki se je po tatvini pomešal med množico in začel kričati: primite tatu!

50letnico mature praznuje s svojimi sošolci na Čehoslovaškem preč. dekan Jakob Kindlmann. Zato se je h proslavi podal v staro domovino. Tja ga spremljajo tudi naše najprisrčnejše častitke in želje, da kedaj še čil in zdrav praznuje tudi šestdesetletnico.

Z ziljskih planin. Nekoč sta sloveli zahomška in bistriška planina daleč naokoli. To je bilo tedaj, ko je bilo v ljudstvu še več smisla za nepokvarjeno, naravno lepoto. Danes „pvaninčce“ bolj samevajo v svojih kočah, le še kak radoveden letoviščar najde pot v Ahacov hotel. Mi domačini pa še vedno hodimo na planine zaradi planin samih. In če nikjer na svetu, tu živimo neskaljenemu, negoljuživemu, čistemu užitku naših zelenih, rožnatih krasot, našim z zlato verigo povezanim strmim grebenom in zelenim gričem, krasnemu razgledu in še toplemu planinskemu soncu. Sonce nas greje, sveži zrak nasičuje, veterč naš nas hladi, lunica se smeje in zvezde strme. Tu in tam pokukajo k nam ptice selivke. Pa tožijo in sanjarijo naši fantje po celovških in drugih parkih in sanjarijo o bogati Ameriki in Američankah. Naj bi prišli raje k nam se vedrit in veselit sonca in višin! Še pozimi pri nas rožice cveto in srca „žabaro“. Pvaninčca.

Nekaj žitarca. (Sittersdorf—Žitara ves.) Slabo se počutimo. Rži in pšenice je komaj za seme, srednje dober je ječmen, zelje nam kradejo gosenice. Le sadje in krompir dobro kažeta, a zadnjega grize črv, a upamo, da ga nam še ostane. Čebele so vlekale celo leto brezposelno podporo, sedaj se trudijo, da z ajdovo pašo potolažijo svoje gospodarje. — Pri Sinči vesi se je nedavno ponesrečil avstrijski aeroplan. Krožil je nad tamošnjem poljem, nenadno pa se je začul nek pok in že je ležalo letalo razbito na tleh. Pilot je ostal nepoškodovan, aparat sam se je razbil. V par minutah je bilo na polju na stotine ljudi, da je bilo treba orožnikov.

Zell—Sele. Vsled vsakoletnih smrtnih nesreč v Košuti je postala mrtvašnica na selskem pokopališču neobhodno potrebna. Ker še takšna ni obstajala v Selah, se je na predlog cerkvenega predstojništva ukrenilo, da se letos postavi. Delo sta prevzela domača tesarja in bo v kratkem času dogotovljena. — Razširila se je govorica, da je nekdo videl na Šajdi jelena, ki se je nemoteno po gozdu sprehajal. Lovci sedaj poskušajo svojo srečo in radovedni smo, kateremu se bo dal jelen vstreliti. — Letoviščarji nas letos le bolj redko obiskujejo. Kaj neki bo temu vzrok? Morda smo tudi malo predragi kot drugod, ali pa so našli letoviščarji kakšen drug primeren kraj in da zdaj tja zahajalo. — Pretekli ponedeljek so dobili najvišji vrhovi naše Košute belo, sneženo obleko, to so torej prvi znaki bližajoče se zime.

Hart—Dobrova. (Požar.) Prignali so se črni oblaki z bliskom in gromom in strela je udarila v skedenj Janeževe kmetije na Dobrovi. Zgodilo se je to dne 10. avgusta popoldne. V dobri uri so bili vpepeljeni trije objekti. Z njimi vsi poljedelski stroji in orodje, vsa krma in žito, okrog 40 komadov perutnine in istotako angora-zajcev. Na kraj požara sta prihiteli požarni brambi iz Rikarje in Žitare vasi, ki sta se potrudili, vendar je bilo vse prizadevanje zastonj; ker je bilo gorečega, je zgorelo. Zavarovalnina bo krila mogoče polovico stroškov pozidave in bi bilo priporočljivo, da bi kmetje pokazali svoj socialni čut.

Maria Gail—Marija na Zilji. Vse smo lepo pripravili za žegnanje. Klali smo in pekli ter čakali povablence. Toda huda ura, ki je trajala na Marijin praznik z malimi presledki od jutra do večera, je prekrizala nam in gostom račune. Kar sami smo nato pojedli kislo juho in naše „prate“. Prav hud naliv z gromom in bliskom se je usul med prvo sv. mašo. Strela je treščila v novih Trdaničah v električni drog in prizadjala hudo škodo v 5 hišah, posebno pri Hebarju, Rihtarju in Kenču v Voze. V starih Trdaničah je uničila vse električne stike ter oplazila staro ženo, ki stanuje pri Kenču, tako, da je bila vsa črna. Trpela so tudi podstrešja in zidovje. Sploh imamo letos čudno vreme. Od 10. junija naprej ni minul dan brez dežja, sreča je bila le v tem, da je deževalo običajno ponoči, tako smo le imeli nekaj sončnih dni za spravljanje. Druga nedelja v avgustu pa je grozila s povodnjo Zilje in odborniki za naš most

so že pripravili čolne in vrvi za reševanje. Toda Bog nas je obvaroval hudega. Žito je dobro obrodlilo, posebno oves je bil lep. Manj zadovoljni smo z ržjo, sirk in ajda lepo kažeta. — Koncem julija se je na Zilji in Trdaničah pojavila med ljudmi čudna bolezen v črevesju. Več desetih je zbolelo za dva do tri dni. Ljudje so zelo shujšali, nevarna pa bolezen ni bila. — Na Zilji imamo devetletnega fanta, ki je prav priden tatič. Zadnjič se je v Bačah spravil na tuje kolo, zlato uro in dragocen ovratni okrask. Orožniki so ga prignali domov. Prav bi bilo, če bi ga občina oddala poboljševalnici, kajti fant je izredno nadarjen in ima talent za velikega moža ali pa zločinca.

Rosegg—Rožek. (Žalostna pesem zvonov.) Kar zapored so se oglašili zvonovi z žalnim spevom in naznanjali smrt dveh nadebudnih mladeničev, ki sta tragično končala mlado življenje. V nedeljo 25. p. m. je šel po maši na obisk k sestri Peter Melhar, p. d. Pavličev v Brojah. Nazajgrede se je kopal v Baškem jezeru, med kopanjem ga je prijel srčni krč in fant je utonil. Drugi dan so njegovo truplo potegnili iz jezera in ga nato ob številni udeležbi pogrebcev izročili domači zemlji. — Še se niso posušile solze za njim, že je kruta usoda segla v sredo Bvažetove družine v Rožeku. Najstarejši sin Franc je hotel nadevati jermen na transmisijo v mizarski delavnici, jermen je odskočil in nesrečnega fanta z vso silo udaril v trebuh, da je omahnil ob zid, ki mu je prebil lobanjo. Z zadnjimi močmi je splezal po lestvi iz strojne kleti na prosto, kjer so ga našli, ko se je ravno onesveščal. Takoj je sprejel zakrament za umirajoče, pol ure navrh pa je izdihnil. Mladi France je ravnokar dovršil drugi letnik obrtne šole in bi šolo v enem letu končal, nakar bi prevzel vodstvo mizarskega obrata za pred štirimi leti umrlim očetom in tako razbremenil strica Arnejca, ki kljub 73 križem z izredno požrtvovalnostjo vodi mizarski obrat in žago svojega rajnega stričnika. Strašna nesreča je razblinila lepe nade. Pogreb prerano iztrganega je bil v ponedeljek 9. t. m. Na zadnji poti so ga spremljali in nesli rožeški fantje, ki so na pobudo preč. g. Dobernika darovali zanj tudi sv. zakramente. Cerkevni pevci so mu zapeli ob domu in grobu, gospod župnik pa so govorili svojemu nekdanjemu ministrantu poslovilne besede in vsodbujali mladino, naj sledi edino pravemu voditelju Kristusu. Pogrebce je presenetilo, da se je pogreba korporativno udeležil tudi nemški Turnverein iz Vrbe, čigar voditelj je na grobu izustil trde besede: „Deutscher Kamerad, die letzten Grüsse deiner deutschen Kameraden!“ Bil je to grd udarec v obraz žalujoči slovenski materi in številnih navzočih sorodnikov, ki so vsi zavedni Slovenci. Celu pošteni Nemci so se zgražali nad tako neokusnostjo. To dejstvo je pokazalo, da so grabežljive roke z nepoštenimi prsti grabile tudi po rajnem in ga skušale odtujiti materni besedi in njegovemu rodu. Tako izgleda njihova krvna in plemenska teorija v praksi! Ti, dragi Franček, si se po božji Previdnosti odmaknil temnim nakanam. Naj Ti je domača zemljica lahka in Bog Tvoj plačnik! — Težko prizadetima družinama Pavličevi in Bvažetovi naše toplo sožalje!

Oberdörfel—Zgornja Vesca. Dne 8. t. m. je zatisnila trudne oči Elizabeta Isop, ki je bila rojena 22. febr. 1847 in je torej dosegla lepo starost 91 let. Rajna je bila ves čas kmečka delavka, ki ni razun dela poznala drugega veselja. Pokopana je na farnem pokopališču v Bilčovsu. Naj se odpočije pri svojem Gospodarju!

To in ono. Po zadnjem ljudskem štetju izkazuje Slovenija 1,210.000 prebivalcev. — 5. sept. bodo v Vrbi ob navzočnosti zveznega prezidenta Miklase polagali temeljni kamen novi cerkvi. — V novembru praznujejo drž. železnice sto let, odkar je v prometu parna lokomotiva. — Na Visokem Kleku sta se smrtno ponesrečila nek monakovski turist in nek dunajski dijak. — Na Košuti se je smrtno ponesrečil dunajski dijak Kurt Steiner. — Pri gradu Windischgrätz v Sekiri so našli v gozdu razpadajoče truplo neznane osebe. — 10letna Hilda Kužnik iz Rut pri Važenbergu se je pri stroju za rezanje krme smrtno ponesrečila. — Vojvoda Windsorski je obiskal čanjški žegen in se razgovarjal z ljudstvom. V septembru odide na neko ogrsko lovišče. — Trafikantu Čemernjaku na Brdu nad Baškim jezerom so neznanici spraznili zalogo tobaka. Škoda znaša nad 300 S.

— Razpisani so termini jesenskega premovanja bikov. Razvidni so na oglasih občinskih tabl. — Prijeli so nekega J. Sandrieserja, pristojnega v Marijo na Zilji, ki ima na vesti celo vrsto tatvin, ki znašajo skupno nad 1400 S. — V Kapli ob Dravi je padla v greznico 2letna Marija Eberheber. Rešili so jo mrtvo.

NAŠA PROSVETA

Igranje pod milim nebom.

Igranje na prostem je bilo pri nas pred leti še nekaj zelo redkega. Polagoma so se širile vesti, da je prav za prav mogoče igrati tudi drugje, ne samo v dvorani. To izkušnjo so prinesla predvsem društva s pomankljivimi društvenimi domovi. Danes pa drznejši v vrsti naših prosvetašev celo že trdijo, da se igranje pomika polahno iz dvoran na odprti prostor sredi naše vasi.

Igranje na prostem ni kar tako. Povsem napačno je, če kratko in malo prenesemo navadni oder z vso scenerijo na dvorišče ali drugam. Uspeh je samo v tem, da se ni treba potiti ne igralcem ne gledalcem. Igra pod milim nebom je nekaj veličastnega. Obdaja jo resničnost žive in mrtve narave. Resničnost vseskozi: tista, ki jo je ustvaril Stvarnik s svojo naravo, in tista, ki jo je ustvaril človek s svojimi delovnimi rokami. Ta resničnost veličastne scenerije tirja resničnost igranja in odra. Vsaka potvorba igranja ali odra se na prostem dvakratno maščuje.

Dve igri na prostem sta mi izza zadnjega časa v spominu. Nekje so igrali Finžgarjevo „Našo kri“ tik pred vaško cerkvijo. Igrski vodja je zavestno ali nezavestno občutil nujnost, da mora pri tovrstnem igranju gledati najprej in najbolj na pristnost, naravnost. Ni postavil sobnih kulis na trati, ker bi vzbujale pri gledalcih vse prej kot utis sobe, kjer se vrši dejanje. Pri razdelitvi vlog že se je skušal izogniti pretiranemu šminkanju in maskiranju, tako je pridobil za vloge kmetov resnične kmete itd., njegov „Francozi“ so se morali dalje časa vežbati v vojaški umetnosti, da so resnično vzbudili utis vojakov, častniku je določil celo konja, na katerem je prijahal, sam pa je v županovi vlogi bil pravcati domači župan. Spretno je znal izrabiti bližino farne cerkve, kjer je našla njegova igra svoj nenavadno živi in naravni konec. Sam mi je pravil o čudovitem razpoloženju igralcev in gledalcev. Tako se je v neki sceni vmešal med igralce postaran kmet in se pridružil pogovoru in to tako neprisiljeno in posrečeno, da bi ga bil Finžgar, če bi prireditvi prisostvoval, nedvomno v drugi izdaji svoje igre vpletel v igro kot novo vlogo. — Drugod pa so podajali „Miklovo Zalo“ na prostem. Ozka dvorana bi številnega občinstva ne bila zajela, pa so tik ob njej na prostem dvorišču med dvema poslopjema postavili nov oder in igrali tod. Režiser je pravilno razumel, da ima na tem dvorišču opraviti samo s povečano dvorano in je prenesel na oder vso sicer običajno scenerijo in kar še spada zraven. Med igro, katero so igralci dobro podajali, se je izkazalo, kako težko je igrati na tem umetnem odru in v umetni „dvorani“, ki ni ne na prostem ne zaprtem. Mnoga sicer lepa scena na običajnem odru je ostala tokrat brez učinka, med njimi posebno pretresljivi prizor Almire v samogovoru sredi srdeče se narave: saj se je tokrat smejalo Almira, boreči se z vso žensko strastjo za Mirka, mehko popoldansko sonce. Igralci so tudi trdili, da bi bili z rožansko hohceto jo najraje potegnili v sredino trga, kjer bi bila za to boljša, razsežnejša scenerija. Turki spet bi se bili na zaprtem odru boljše počutili, kjer bi jih varoval polmrak in še videz silne turške vojske za — kulisami.

Iz navedenih primerov je razvidno, da se na prostem z ničemer ne da tekrovati z naravo in njenim okoljem in je zato najbolje, da se režiser narave in vsega njenega velikega vpliva na gledalce spretno posluži. Uspeh bo v podvojenem doživetju dejanja na odru. So igre, ki so primerne izključno za zaprte dvorane. Pri presoji letih bi lahko postavili pravilo: čim bolj sta vsebina in dejanje igre izumetničena, potvorjena, tem bolj bi proti njima protestirala živa, nepokvarjena narava. Globoke, življenje zajemajoče igre pa zado-bijo v živi naravi živo, življenjsko barvo.

8. septembra v Škofiče! Na dvorišču Milonikove gostilne nastopijo ob 3. uri popoldne pevski zbori iz Hodiš, Bilčovsa, Škofič, Št. Ilja, Loge vesi iz Rožeka ter tamburaši iz Kostanj, Podravelj, Rožeka, Šentjakoba, Loge vesi, Škofič in Bilčovsa. Na sporedu so narodne in umetne slovenske melodije. Vmes nagovor zvezinega predsednika. V slučaju slabega vremena se prireditve preloži na naslednjo nedeljo. Pripravljalni odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

Vzglede vlečejo!

Anglija slovi po svojem konzumnem združništvu. Angleški delavci so pokazali izreden združni smisel. Komaj 80 let so organizirani v svojih konzumih. Ti pa danes predstavljajo državo v državi s svojimi velenakupovalnimi družbami, s svojimi tovarnami, mlini, ladjami, plantажami itd. Delavec bodi sam svoj trgovec in tovarnar., velja kot glavno načelo. Dvignilo je angleškega delavca tako visoko, da je po svoji izobrazbi, po svojem načinu življenja in po svojih kulturnih potrebah prvi na svetu. Po vzgledu angleškega konzumnega združništva se organizira konzumno združništvo po vsem svetu.

Švica slovi po svoji živinoreji, ki je prva na svetu in donaša švicarskemu kmetu ogromne koristi. Švicarske živinorejske pasme kupujejo za izboljšanje domače živinoreje ne le evropske, ampak tudi izvenevropske države. To visoko stanje je švicarski kmet dosegel z vztrajnim selekcijskim delom, ki so ga vodile živinorejske zadruge in njihove zveze.

Dansko mlekarstvo, zlasti maslarstvo in sirarstvo, je znano vsemu svetu. Danski kmet v svojih mlekarskih zadrukah proizvaja naravnost ogromne množine prvovrstnega sira in masla, predvsem za izvoz v tuje države. To visoko stopnjo je doseglo dansko mlekarstvo s pomočjo vzorne združne organizacije.

Češki kmet je danes gospodarsko v najboljšem položaju in je gospodarsko in politično odločilni faktor v državi. Gospodarsko blagostanje in politično moč so prinesle češkemu kmetu njegove kmečke zadruge vseh vrst, ki so najbolj vzorno organizirane v vsej srednji Evropi.

Slovenski kmet ima, pravijo, mnogo združnega smisla. Že Krek je trdil, da imamo Slovenci smisla za skupnost, smisel za občestvenost, smisel za iskanje svoje koristi skozi skupno korist. Ta smisel je podlaga združništva. Naše kreditno združništvo je lepo organizirano in smo nanj lahko ponosni. Preostaja pa še veliko drugega dela na združnem polju. Danes so trumf nabavljalne in novčevalne zadruge, ki usposablajo kmeta za trgovca, da sam kupuje vse svoje potrebščine in sam vnovčuje svoje pridelke. Začenja se tudi govoriti o zadrukah za kmečko proizvodnjo, o sadjarskih, gozdarskih, perutninarskih, strojnih in sličnih zadrukah. Da bi zamisel novega združnega podviga našla dobrih tal!

Našo zemljo je Bog obdaril z lepoto, bogastvom in rodovitnostjo. Dodajmo še naše združno delo, našo združno skupnost, da dvignemo naše gospodarstvo in ustvarimo s časom primerno blagostanje za ves naš rod!

Spravljanje sadja. Pri spravljanju sadja grešimo v dveh ozirih. Navadno spravljam sadje prezgodaj, ko še ni zrelo, in pri spravljanju ravnamo tako površno, da najlepše plodove na različne načine poškodujemo. Glede časa velja predvsem: Zimska jabolka pustimo na drevesu čim najdlje mogoče! Sem spadajo kanadka, kosmač, mošangar, reneta, bobovec i. dr. Izkušnje pričajo, da se pozna jabolka in hruške zrede posebno zadnje dni, predno dozori. Istočasno se koža zdebela in voščena prevlaka po njej zgosti. Ne dajmo se pri spravljanju sadja prenašati, zapeljani po brezvestnih prekupcih. Nadalje moramo glede spravljanja vedeti, da določa ceno sadja predvsem njegova zunanost. Čim boljši utis napravi na kupca, tem rajši jo kupi in tem dražje plača. Zato varujmo sadje pred nasilnimi poškodbami pri spravljanju, prenašanju in prevažanju. Mnogi naši sadjarji so pri tem še neverjetno nazadnjaški. Lahko trdimo, da gre škoda vsled malomarnega spravljanja sadja in nepravilnega ravnanja z njim v težke milijone.

Snet na pšenici. Ponekod letos tožijo vsled snetjavosti pšenice. To je nevarna žitna bolezen in se borimo proti njej z razkuževanjem semena. S posebnimi razkužili uničimo trose na zrnu. Nekeč je bila za razkuževanje v uporabi modra galica, sedaj pa gospodarji rajši uporabljajo razne preparate, s katerimi potrosijo seme. Snetjavost je poznati po črnem zrnu. S pšenico dozori troš, ob mlatvi se razprše kot fin črn prah ter se oprimejo zrn. Če pride en sam tak prašek z zrnom v zemljo, izkali, požene klice glivice v klico pšenice, raste po stebelu do klasja in okuži rastoče mlado zrnje.

Celovski trg minulega tedna: Krave 75—95, krave za klanje 40—55, prašiči 1.40—1.70 za kg žive teže. Pšenica (100 kg) 40—41, rž 28—30, ječmen 26—30, oves 25—27, ajda 25—27, koruza 25—26, sladko seno 6—6.50, kisló 4—4.50, slama 3—4.50 S, — Grah (1 kg) 80—1.00, isto leča, fižol 40—60, krompir 14—18, zelje 40—60, sirovo maslo 2.80—4.40, prekajena slanina 3.20—5.20, sirova 2.60—2.80, svinjska mast 2.80—3.00, jajca 12, kokoši 2—3, mehka drva, kratka 3—4, trda 4—5 S za k. m.

ZANIMIVOSTI

Gostilničarjem v posnemanje. Gostilničar Cliston v ameriškem Los Angeles je nedavno po poročilih ameriških listov pritrdil na vrata svoje gostilne velik plakat s sledečim besedilom: „Pri meni lahko pijete in jeste po mili volji. Plačate, če hočete.“

— Naslednje dni je bil njegov lokal natrpano poln gostov, ki so pili in jedli, ne da bi plačali. Kmalu pa so se pojavili drugi gostje, ki so očitno in kot v protest plačevali več, kakor sta bili zaužita jed in pijača vredni. Od tistih dob ni več nihče zastoj jedel in pil, marveč je odšel več ali manj drobiža pač po vsebini svoje mošnje. Danes se Cliston hvali, da njegovo podjetje sijajno uspeva. Listi pa pripominjajo, da pošteni Amerikanci vendar še niso povsem izumrli.

Komplicirano sorodstvo. V kitajskem mestu Nančang so nedavno praznovali dvojno poroko nenavadnega značaja. Meščana Wong in Čiang sta si prijatelja še izza šolskih klopi. Iz prijateljstva sta se bila pred leti poročila isti dan z dvema prijateljicama ter imela v zakonu vsak po eno hčerko. Nenadno jima ženi zapored umreta, v skupni tugi si moža ustanovita s hčerama skupen dom. Družina dveh očetov in dveh hčerk cveti v soglasju vseh. Pa muhasta usoda ne miruje. Nekega dne razodene Wong svojemu drugu, da ljubi njegovo hčerko in jo hoče poročiti. Solzan objame Čiang svojega prijatelja in mu pove, da tudi on ljubi njegovo hčerko. Nančang je kmalu nato praznoval poroko obeh prijateljev, ki sta si postala tako zeta in tasta hkrati, njuni ženi pa sta si odslej mačehi in pastorki.

Ciganska šola. V ogrskem Temešvaru so otvorili šolo za cigane. Prijavilo se je 150 otrok. Malčki pa so prihajali h pouku često neverjetno umazani in zanemarjeni, tako da je bilo šolsko vodstvo prisiljeno, da uvede kot dnevno prvo uro: kopanje. Začetno so šolarčki kazali pred mokrim elementom veliko bojazen, sedaj pa se po poročilu vodstva veselijo na dnevno kopel in prihajajo h pouku snažni in sveži.

St. Michael ob Bleiburg—Šmihelsko žegnanje. Letošnje šmihelsko žegnanje se bo opravljalo v nedeljo dne 22. t. m. Kakor vsako leto bo tudi letos sodelovala pri slovesnem opravljanju našega žegnanja godba domače slovenske požarne brambce. Na vse zgodaj bo najprej budnica po vasi, nato slovesna cerkvena opravila in popoldne vrtna veselica z godbo pri Šerčerju. Ker ni vstopnine, se nadejamo dobre udeležbe iz vse šmihelske okolice.

Klub beračev. V kanadskem mestu Montrealu so odkrili neki klub, ki dosedaj gotovo še ni imel kje drugod primere. Člani tega kluba so bili sami berači. Za predsednika so si berači izvolili nekega advokata, ki je najstrožje pazil na to, da se kdo izmed članov ni pregrešil proti pravilom, ki so veljala za ta klub. Vsak berač se je moral, preden je postal član kluba, zavezati, da bo točno izpolnjeval vse obveznosti, to se pravi, da bo v redu plačeval svojo članarino in da se bo redno udele-

ževal sej in občnih zborov. Imel pa je zato tudi pravico zahtevati, da se ta njihova organizacija vselej zavzema zanj, kadar bi prišel v stisko in si ne bi sam mogel pomagati iz te ali one zadrege. Organizirane berače bi pred sodiščem, če bi jih kak njihov greh privedel tja na zatožno klop, zastopal njihov predsednik, ki je bil advokat. Predsednik je imel dalje tudi pravico, da je vsakemu članu-beraču točno določil mesto, kje sme prositi vbogajme. To je bilo potrebno zaradi tega, ker bi sicer prevečkrat prišlo do prepira, če ne celo do pretepa med posameznimi berači, od katerih bi pač hotel vsak prosjačiti na najbolj donosnem mestu. Če se je na kakem mestu, ki ga je predsednik določil za koga od članov kluba beračev, pojavil kak neorganiziran član beraškega kluba, ga je imel predsednik dolžnost in pravico odgnati, s tega mesta, kajti vse nečlane-berače je bilo treba smarati za klubove sovražnike. To beraško organizacijo so pred nedavnim odkrili. Ob tej priliki je bilo tudi ugotovljeno, da je štela že lepo število članov, namreč več sto. Čim pa so jo odkrili, je prišel zanjo tudi konec. Vse člane beraške organizacije so zaprli s predsedniškom vred, čeprav je bil advokat.

Krvna osveta naj reši pajčalan. Albanija je pred časom odpravila starodavni pajčalan, s katerim so po nekdanjem muslimanskem običaju žene skrivale svoje obraze. Dočim so meščanke vladno odredbo z veseljem sprejele, se prebivalstvo oddaljenih gorskih krajev novotariji krčevito upira. V Elbasanu ne zapusti danes nobena žena svojega doma in moške si rajši udinjajo za drag denar hlapce, samo da ostanejo njihove žene zveste staremu običaju. V Argirokastu, mestu na jugu dežele, pa so ubili ljubosumni moške že deset orožnikov, ubojem sledijo številne krvne osvete, vse to samo iz upora proti vladni odredbi, ki odpravlja pajčalan. Tako silna je moč korana med preprostimi muslimani.

Uničujte miši! Amerikanci so namreč izračunali, da znaša stvarna škoda, povzročena po malih glodalcih, v letu okroglo 12 milijard naših šilingov. En sam mišji par ima v letu 36 mladičev in če se samo tri leta neovirano enako pomnožuje, naraste njihovo število na 250.000 živalic. Teh 250.000 miši rabi dnevno 800 meterskih stotov moke. Amerika patentira vsako leto več ducatov najraznovrstnejših mišjih stav, a še danes slovijo njena mesta po številnem malem drobižu na štirih nogah in z dolgim, opolzkim repkom.

Luč od vzhoda. Dokazano je, da napreduje pokristjanjenje vzhodnih dežel z vsakim letom. Na Japonskem šteje katoliška Cerkev nad 100.000 vernikov, protestanti navajajo število svojih privržencev 250.000. Kitajcev je okroglo tri milijone katoličanov, nekaj manj ko milijon je protestantov. Seve so te številke v primeri s številom celokupnega prebivalstva komaj dve tretjini procenta. Zanimivo je, da je kitajski general Čangkajšek odločen katoličan in da svojo vero očitno izpoveduje. Tudi ostali katoličani na vzhodu priznavajo svojo vero manj v besedi in bolj v dejanjih. Medtem pa Evropa tone kljub tolikemu številu kristjanov, ker je njihovo krščanstvo razvidno zgolj iz krstnih listov.

Borbe med ribami. Španci se veselijo bikoborb, Argentinci najdejo največje veselje ob pogledu na razsrjene, za borbo drezirane petelinčke, prebivalci polotoka Siam pa poznajo posebne ribe, ki so v neprestani medsebojni borbi. Siamska vlada je sama priredila velike akvarije, v katerih prirejajo dvoboje med čudnimi ribami. Očividci pripovedujejo, da je pogled na boreče se ribe nadvse zanimiv. Gledalci sklepajo pri tem posebne stave in zasledujejo potek ribjega boja z istim zanimanjem, kakor pri nas naprimer občudujejo boksarje.

Skopuh. Mišo je kupoval mišjo past. Trgovec mu je razkazoval pasti vsake vrste, a Mišo ni bil zadovoljen. Nazadnje pravi: „Dajte mi past, da se bo miš vjela prej, predno špehek požre.“

*****

Sadna drevesca za jesensko sajenje prodaja od začetka oktobra po brezkonkurenčnih cenah. jablane 1.80 S, hruške 2.40 S, orehe in češnje 2 S komad. **Ing. agr. Marko Polzer, Spodnje Vinare, p. St. Veit im Jauntale.** 58